

Tudi zagrebski velesejem, ki se bo odprl danes opoldne, bo imel glavno razstavo avtomobilov okrog 50 raznih iznamk bo zastopanih, približno iste, kakor so bile na nedavno zaključenem beograjskem velesejmu. Druga važna razstava bo praktično posvećena avtomobilizmu. Obdelano bo vprašanje goriv in njihove uporabe v avtomobilizmu. Posebno pozornost bodo posvetili pridobivanju raznih pogonskih sredstev iz premoga in lignita. Zraven bodo še razstava vina, poljedelskih strojev i razstava hrvaških narodnih vezenin. Velesejem bo odprt do 6. maja.

V Unionu je bil snoči lep koncert za zimsko pomoč

Ljubljana, 27. aprila.

Snoči je bil v veliki uniojski dvorani koncert za zimsko pomoč ljubljanskim revežem. To prireditelje je obiskalo ljubljansko občinstvo v zelo lepem številu, prihiteli pa so nanjo tudi najodličnejši predstavniki ljubljanskih civilnih in vojaških oblasti. Koncertni spored je bil prav pester, tako da se ni bilo treba v dvorani dolgočasiti nikomur, niti tistim ne, ki sicer ne hodijo na koncerte.

Najprej je nastopil v svojih znanih nošah naš Akademski pevski zbor, ki je pod dirigentom g. Maroltom dovršeno odpel tri udarne pesmi, in sicer »Mlatice«, »Flosarsko« ter znamenito Hajdrihovo »Hercogovsko«, ki je spet razveljavila občinstvo kakor ga užge vseli, kadar je na sporedu in kadar je zapeta ter interpretirana tako mojstrsko kakor to zna samo naš Akademski pevski zbor. Ob kraju je zbor dodal še veličastno Adamičovo »Zdravico«.

Za Akad. pevskim zborom je nato nastopil pianist g. Trošt, ki je odlično odigral najprej »Ugaslo srečo« in »Uteho« iz Smetanovih »Sanjarij«, potem pa še Tajčičeva »Dva balkanska plesa«. Umetnik je moral po želji navdušenega občinstva še dodati.

Slovenski vokalni kvintet je s solistko, sopranistko Ljudmilo Poljanarjevo odpel nato Hajdrihovo »Siroto« ter Adamičovo »Maro v jezeru«, kvintet sam pa je nato zapel še živahno in krepko Juvaničovo »Fantovsko«.

Kako sijajna je Kogojeva kompozicija »Andante za violino in klavir« sta na prepričljiv način dokazala g. Rupil in gđ. Zarnikova. To Kogojovo delo je v resnici napisano imenitno, da bi jugoslovanski reproduktivni umetniki z njim morali seznaniti glasbeno občinstvo v zamejstvu. Kogojev

»Andante za violino in klavir« bi brez dvoma povsod žel največje uspehe in priznanje.

Stari mojster Bettelo, ki je bil snoči pevsko razpoložen izredno dobro, je nato odlično odpel Pavčičovo »Padale so cvetne sanje« ter arijo Heroda iz Massenietove opere »Herodijada«. Dokazal je, da pri nas še vedno nimamo pevca z glasom tako imponantnega in mogočnega formata. Zlasti s Pavčičovo »Padale so cvetne sanje«, je užgal ljubljansko občinstvo. Pri klavirju ga je mojstrsko spremljal Janko Ravnik.

Pevski zbor Glasbene Matice je anstopil snoči z mogočno, pretresljivo Milojčičevo »Vidovansko pričetjo«, ki se preliva v krasnih, neverjetno pisanih in bleščečih akordih ter na poslušalca učinkuje z močjo svoje svežosti. Zanimiva je bila živahan, poskočna Adamičeva »Komarjeva ženitev«, prav učinkovita pa tudi Lajovčeva »Zeleni Jurij«, ki je ponekod močno sorodna z Mokranjevcem »Rukovetnjo«, ter je zato tudi razumljivo, zakaj se je bila zlasti srbskemu občinstvu tako priljubila. Zbor Glasbene Matice je pod dirigentom Mirkom Poličem vse tri skladbe snoči odpel zelo dobro, tako da je bil deležen velikega navdušenja ter je moral še dodati.

Za konec je orkester Ljubljanske Filharmonije ob dirigiranju Nika Štrifofa odigral »Predigro« k Borodinovi operi »Knez Igor« ter njegove znamenite, krasne »Polovske plesce«. S tem je bil snočni koncert zaključen.

Občinstvo, ki je lepo napolnilo veliko uniojsko dvorano, je dokazalo, da dobro razume človekoljubni namen te prireditve, katere izkupiček gre v prilog za zimsko pomoč najpotrebnejšim ljubljanskim revežem.

Absolventi trgovske akademije proti inozemskim močem v naših tovarnah

Maribor, 26. aprila.

Dne 24. aprila je bil v prostorih restavracije »Povodnik« občni zbor Kluba absolventov trgovske akademije v Mariboru. Predsednik Preatoni Angelo je v svojih izjavah nazorno prikazal prizadevanja kluba v minulim poslovnem letu, ki so rodila zadovoljive uspehe. Občni zbor je ugotovil, da se zaradi nastale vojne čutilo čedalje bolj vse zle posledice tudi pri absolventih trgovske akademije, ki predstavljajo iz leta v leto močnejši kader privatnega namoščenstva. Uverjeni, da je odvisno ekonomsko izboljšanje njihovega položaja le od enotnega nastopa vseh absolventov in privatnih namoščenstev, so sprejeli za prihodnje poslovno leto daljnosežne smernice. Iz tajniškega poročila, ki ga je podal g. Murko Albert, je razvidno živahno delovanje društvene uprave, ki se izraža v izredno visokem številu došlih in odposlanih dopisov. Klub je vzdrževal dobre in tesne odnose s klubom absolventov trgovske akademije v Ljubljani. Na sestankih je obravnaval klub najrazličnejša gospodarska in socialna vprašanja. Klub je skrbel tudi za družabnost med svojimi člani. V ta namen je priredil več izletov in družabnih večerov. Poročilo socialno zaščitnega oddelka, ki ga je podal g. Lorger Mirko, dokazuje obsežen nalog, ki jih je prevzel ta oddsek. Ugotavlja, da se položaj absolventov v pogledu izboljšanja ekonomskih in socialnih pravic tudi v tem letu ni bistveno izpremenil. V zvezi z nastalim mednarodnim položajem in vojno, ki kaže vedno večji vpliv tudi na gospodarskem polju, se je položaj absolventov trgovskih akademij celo poslabšal. Poudarja, da je ravno iz teh razlogov bolj kot kdaj koli potrebna enotnost in sloga ne samo med absolventi trgovskih akademij, temveč med vsem zasebnim namoščenstvom. Čez dalje bolj čuti privatni namoščenec zaradi povišanja cen življenjskih potrebščin, kako pada realna vrednost njegove plače. Načelne smernice, ki si jih je s tem poročilom osvojilo navzoče članstvo, bi bile: 1. Zahteva po priznanju draginskih doklad. 2. Zahteva, da se podzamejo takoj najstrožje mere proti onim inozemskim pisarniško komercialnim uradnikom, ki so zaposleni v naših

trgovinah in industrijah kot nenadomestljive moči. Preučiti se naj preko pristojnih oblasti najvestneje njih nenadomestljivost ter se naj ob dokazani namoščenosti njih mesta izpolnijo z našimi namoščenec. Nacionalna nezanesljivost teh inozemcev, ki je v številnih primerih dokazana, ogroža naše državno in narodno edinstvo. 3. Zahteva, da se podzamejo najbolj odločni ukrepi proti špekulaciji in povišanju cen življenjskih potrebščin. 4. Zahteva po strogem izvajanju nove banke odredbe o mezdah za trgovsko in ostalo višje pomožno pisarniško osebje.

Socialnozaščitni oddsek je v več primerih posredoval svojim članom službe. Povpraševanje je bilo skoraj izključno po moških močeh, kar se pripisuje izredno velikemu številu gojenk raznih letnih trgovskih tečajev, ki zapuščajo tukajšnje zavode. Četudi so absolventi trgovskih akademij že zdavnaj pokazali svojo strokovno usposobljenost, je povpraševanje po absolventih s strani naše industrije in trgovine še vedno silno majhno. Sledile so volitve, pri katerih je bil za predsednika ponovno izvoljen g. Preatoni Angelo, za podpredsednika g. Lorger Mirko, za I. tajnika Murko Albert, za II. tajnika Pernič Vesna, za blaginjaka Orel Franjo, za odbornike pa: Hiti Marjan, Robin Janko, Miheljak I., Lovše Zora, Lutman Stana, Lorger Ljubica; v nadzorstvo: Kralj Dušan, Plečko in Korošec.

Seja mestnega celjskega sveta

Celje, 27. aprila 1940.

Snoči je bila v mestni posvetovalnici plenarna seja celjskega mestnega sveta. Zupan je po pozdravu zapregel novoimenovalne mestne svetnike gg. Kramerja Janka, hišnega posestnika in upravitelja v p., višjega poštnega kontrolorja g. Višnerja Leopolda in ključavničarskega mojstra g. Rozmana Andreja.

Poročilo finančno gospodarskega odbora je podal referent g. ravn. Černelc Oskar. Sprejel je bil predlog tehničnega oddelka, da se izvede zajetje in napeljava vodovoda na Celjski koči za 7000 din. Delo naj se takoj izvrši. Mestni svet je odobril gradnjo polstabilnega mostu preko Koprivnice (20.000 din) in gradnjo navadne ceste na Prate merjem zemljišču proti Dobravi. Na ovinku ceste ob Savinji pod gradom bodo odstranili nevarno skalovje, kamene pa uporabili za obnovo cestišča proti mestnemu pokopališču v Cretu. Za izdelavo petih idejnih načrtov za naselje — zazidave zemljišča med Savinjo, Ložnico, posestvom Mestnega zavetišča in državno cesto, je mestni svet odobril kot nagrado 21.000 din. Za kritje se bo zahtevalo od interesentov 1 din pri kvadratnem metru zemljišča. Uredi se cesta od vile Detiček proti mestnemu pokopališču in se bodo v bodoče vršili pogrebi po tej cesti in ne več skozi Cret. Prav tako je mestni svet sklenil, da bodo pogrebnih sprevodi na okoliško pokopališče po Komenskega ulici in Zrinjskega ulici in ne več skozi Gaberje, to pa predvsem iz prometnih ozirov.

Ljubljana od včera do danes

Tako. Zda smo pa res prišli v tisti deževni spomladanski čas, brez katerega pri nas ne more miniti nobena pomlad, v čas, ki je za polja močno potreben. Včera je ves dan deževalo, zdaj bolj, zdaj manj, in tudi ponoči je šlo po malem. Dva dni jutro je spet pokazalo sivo nebo, ki obeta dež in ga bo prav gotovo tudi dalo. Vsaj za prvo silo so se polja zdaj že namočila, pomalem pa se bodo še bolj, saj deževno vreme zdaj prav gotovo ne bo kmalu nehalo. Kadar pri nas dež začne po tako dolgem pripravljanju in obiranju, kakor je prišel tokrat, potem se prav gotovo tudi drži dolgo časa.

Veliko jih je včera prišlo po zdravniško pomoč

V ljubljansko bolnišnico se je včera spet zateklo po zdravniško pomoč zelo veliko število bolnikov iz mesta in z dežele. Zdravniki in strežniki so imeli izredno mnogo dela. Seveda tudi včera — kakor prav za prav noben dan v letu — ni manjkalo med temi, ki so prišli po zdravniško pomoč, tudi ponesrečencev. Bile so običajne nesreče, nerodni padci in podobne neljubne dogodivščine, pri katerih si ljudje zlomijo roke ali noge ali se potolčejo po glavi, poškodujejo po životu in podobno. Nemara, da sta le dve od teh nesreč nekoliko bolj nenavadni, zato jih bomo na tem mestu tudi zapisali.

Prosjak Luka Bohinc je nekje na Gorenjskem zlezal v temi spat na skedenj, pa ni dobro videl, tako da mu je manjkalo tal. Padel je tako trdo in nerodno, da se je pri tem precej hudo potolkel. Nekri krošnjari je po nesreči in nerodnosti ustrelil v trebuh Terezijo Godec, bajtarico iz Gradiške pri Krki na Dolenjskem.

Pri Sv. Florijanu bodo jutri popoldne blagoslovili nove zvonove

Jutri popoldne ob štirih bodo pri Sv. Florijanu slavili velik dogodek. Blagoslovljeni bodo novi bronasti zvonovi. V Ljubljano bodo pripeljali te zvonove iz št. Vida okrog polne. Prevoz bo opravila trdka Anžič-Pengov. Ob štirih popoldne bo zvonove na Senti Jakobskem trgu blagoslovil sentjakovski župnik Barle. Najprej bodo zapeli pevci slavoslovno pesem, potem bo sledil kratek nagovor, za njim pa bodo zvonovi blagoslovljeni. Po zaključni pesmi jih bodo prepeljali k cerkvi sv. Florijana, kjer jih bodo potegnili v zvonik. K temu slovesnemu dogodku se bo gotovo nabralo mnogo mešanov.

Ta mesec je bilo mnogo stanovanjskih odpovedi

Do predvčerajšnjega dne so hišni lastniki prijavili za ta mesec že 234 odpovedi za mala in srednja stanovanja ter poslovne in obrtniške lokale. Ta številka prav gotovo predstavlja svojevrsten rekord. Samo za junij je napovedanih 184 izpraznitve, pa tudi za avgustovski selitveni rok hišni lastniki že prav pridno odpovedujejo. Do včerajšnjega dne je bilo letošnje leto prijavljenih že 857 odpovedi, lani pa do tega dne samo 510. Nekateri hišni lastniki pri tem navajajo kratke obrazložitve, v katerih se pritožujejo nad najemniki, ki da radi nagajajo kakor le morejo, se kar naprej pripravljajo ter ostajajo za najemnino dolžni po cele mesece.

Razglas

Prijavljanje inozemcev! S čl. 2. uredbe ministr. sveta o bivanju in kretanju inozemcev z dne 17. aprila 1940 je predpisano, da se mora tuji državljani v roku 12 ur po dohodu v mesto stanovanja, najkasneje pa v 36 urah po prehodu državne meje osebno javiti pri pristojni krajevni policijski oblasti, ki ji mora pokazati svoje listine. V istem roku se mora osebno prijaviti tudi, kadar spremeni kraj stanovanja. V mestih, kjer so posebna policijska oblastva, se mora prijaviti pri teh oblastvih, v drugih krajih pa pri pristojnem občinskem uradu. Daljši, a največ 36 urni rok velja samo tedaj, kadar je od vhodne postaje do kraja bivališča dolga pot. Če inozemec med potom kje izstopi za dalj kakor 12 ur, ali kje prenoči, se mora tudi v tistem kraju osebno prijaviti. Bivati sme samo v kraju, za katerega se glasi dohodna viza in samo, dokler velja dohodna viza. Bivanje preko roka dohodne vize odobrava po ministrskem pooblastilu ban. Na isti način se mora osebno prijaviti tudi inozemec, ki ima dovoljenje za bivanje, a potuje v drug kraj po svojih poslih, ne da bi sicer spremenil kraj običajnega bivanja. Vsak inozemec, ki se ne bi pravočasno osebno prijavil, ali ki bi bival v krajevni prelo roku vize in ni dobil za podaljšanje bivanja posebnega dovoljenja, bo kaznovan z zaporom do 30 dni, ali z denarno kaznijo do 1.500 din. Poleg tega bo po izvršeni kazni takoj izgnan iz krajevine.

Stanodali naj inozemca opozore na te dolžnosti takoj, ko se pri njih nastani.

Kraljevska banska uprava dravske banovine.

Razprave o naložbah denarja iz socialnega zavarovanja na Hrvaškem

Zagreb, 27. aprila. J. Proračun banovine Hrvatske vsebuje v glavnem kreditne za redne potrebe banovine. Da bi pa mogli izvesti nekatera večja javna dela, pa bodo potrebna sredstva, ki presega okvir banovinskega proračuna. »Hrvatski dnevnik« pravi, da so v Sloveniji v veliki meri porabljali denar iz socialnih zavodov za velika javna in investicijska dela in tako je Slovenija večinoma izgrajena iz sredstev socialnih zavodov (?). Na Hrvaškem pa se v socialnih zavodih nabirajo kupi denarja, ki pa ni dobro uporabljen. Pokojninsko zavarovanje na Hrvaškem razpolaga po miselnju strokovnjakov z okrog 100 milijonov dinarjev, kapital Suzorja pa čez milijardo. Zaradi tega zahteva hrvaško delavstvo razdelitev Suzorja, da bodo mogli na Hrvaškem porabiti denar, ki bi po razdelitvi pripadel hrvaškemu socialnim zavodom. Delavska zbornica je zato predlagala banoski oblasti, naj bi se sklicala nova anketa, da bi se uredila vprašanja novih uredb o boljši izvedbi socialnega zavarovanja ter predpisi s področja delovnega prava ter o uporabi kapitala socialnih ustanov. Zastopniki hrvaških delavcev so mnenja, da je treba hitro urediti ta vprašanja, da ne bo večnega slepomišljenja in odlašanja.

Vrhnika

V nedeljo, 28. t. m. koncert APZ na Vrhniki. Akademski pevski zbor priredi koncert pod pokroviteljstvom Nj. Vel. kraljice Marije. Program je isti kakor na turneji po državi. Pričetek zvečer ob 20.30 v dvorani Prosvetnega doma. Preskrbite si vstopnice takoj.

brez prošnji na predlog članov socialno-političnega odbora oziroma okrajnih socialnih svetovalcev. Skupno je bilo podeljenih 192.075 din, ostanek 7925 din pa se bo uporabil za podpore bolnikom, oziroma družinam, ki bi prišle v izredno težak položaj.

Pri razdeljevanju podpora družinam se je odbor držal v glavnem načelnega sklepa, ki ga je napravil predno je prešel na razdeljevanje, da se da za vsakega otroka 50 din podpore. Od tega načelnega sklepa je napravil odbor izjemo le v posebno težkih in važnih primerih. Razen tega je bilo takoj v začetku sklenjeno, da se podpore ne bodo dajale v denarju, marveč v nakaznicah za blago, denar se je izplačal samo v slučaju izrednih potreb.

Mestni svet je soglasno sprejel, da se v bodoče v proračunu sprejme posebna postavka za izredne podpore onim družinam, ki jih bo Bog osrečil z dvojčki ali celo trojčki. Sledile so nato razprave še o poročilih ostalih oddelkov.

Na tajni seji je mestni svet sprejel sklep, da bo od 1. julija zavaroval vse svoje pogodbene in pragmatične namoščenice pri Trgovski in bolniški blaginji. Dalje je sklenil sprejeti v službo pri elektrarni elektrotehnika Zagorja Franca in uradnika Rupnika Edvarda.

Občina je sprejela odlok finančnega ministra, ki je v sporazumu z notranjim ministrom odklonil sklep mestnega sveta od 31. januarja 1935 za nadaljevanje pogodb mestne občine za dobo 25 let za Glazijo s sokolskim društvom in SK Celjem.

Celjske novice

Ogenj v Stranjah pri Konjicah. Snoči je zgorelo gospodarsko poslopje Smidovih na Stranjah pri Konjicah. Kako je ogenj nastal, ne vedo. Konjiski gasilci so prihiteli na kraj požara in omejili ogenj, da se ni vnela še hiša.

Stroga obsodba vlomilca. Danes dopoldne je senat celjskega okrožnega sodišča v Celju obsodil na 14 mesecev strogega zapora delavca Jerovška Franca iz Stranj, ker je vlomil v skladišče celjskega tapelnika Jazbeca in mu ukradel stroj za čiščenje in razvijanje žime. Jerovšek je stroj potem ponudil nekemu trgovcu, ki pa ga ni hotel kupiti, ne da bi dobil obenem potrdilo o lastništvu. Obenem pa je trgovec poklical orožnike, ki so Jerovška nato prijeli.

Clements Ripley:

KRIZANA LJUBEZEN

»Pokloni se!« je ukazala ostro in glasno Mrs Moll svoji hčeri. Miss Stefanija je bila skromna in boječa, čeprav je v svoji notranjosti stremela in hrepelila po mladostni evodbi. Skrivaj je zelo občudovala Miss Julijino izvlčenje in jo imela za nekega heroja. Miss Julija ji je bila oboževan vzor.

»Ali eva zamudila?« je zvito vprašala Mrs Moll, premetena kot jegulja in vedno pripravljena za vsako hudobijo.

»Niti najmanj! Julija ni še niti prišla! In končno prireja ona zabavo!« je priomnil malo ironično Buck, ki je stal blizu Mrs Moll. Pri tem se je na lahko in elegantno priklonil Stefaniji, ki je radi tega prišla v zadrego.

»A boljše je kasno kot sploh ne!« je odgovorila Mrs Moll. V njenem glasu je zvenel neki poseben prizvok zlobe in zbadljivosti, po čemur je bila znana v vseh plemiških družbah.

»Stefanija, ne posvečaj toliko svoje pozornosti okolici in Bucku!« je ostro rekla Stefaniji, ki ee je nedolžno razgovarjala z Buckom.

»Mamica, nikar me pred vsemi toliko ne karaj! Danes žive dekleta drugačno življenje, kot so ga živele v tvojem času.

Tudi globoko klanjanje ni več v običaju!« je odvrnila Stefanija z nekim strahom in zato s pridruženim glasom.

»Da, tu v New-Orleansu! Toda to se kratkoma ne spodobi! Si razumela?« je Mrs Moll z izredno ostrim glasom ukorila Stefanijo tako strogo in toliko glasno, da so jo lahko vsi slišali. Nato se je e popolnoma novim obrazom obrnila k Bucku in ga vprašala na videz naivno in nedolžno: »Belle mi je pravila, da je Julija zamudila celo lastno zabavo! Ali je res še ni? Točnost smatram namreč za spodobnost!« Pri tem se je nekoč ironično nasmehnila in skrivaj pogledala tetko Belle, radovedna, kako bo na njo vplivala njena pripomba. Buckov odgovor je sploh ni več zanimal.

»Julija sploh ne more biti točna!« je z nasmehom odvrnil Buck. Mrs. Moll res ni več slišala njegovega odgovora. Za je posvetila svojo pozornost zbiranju novic in ustvarjanju nekega nerazpoloženja v družbi. Najprej se je obrnila na Teda, ki je ves ta čas stal ob strani in se je za take razgovore najmanj zanimal. Še vedno mu ni bilo razumljivo, kar se je zgodilo malo prej v baru. Ali je sploh mogoče, da bi to bila resnica? Ker je bil ves pri onem

dogodku, so bile njegove misli daleč od te vsele družbe okrog njega. Tudi ni mogel nikakor razumeti onega stoječnega miru, s katerim se je gibal Buck v družbi in veselega razpoloženja, ki ga je imel za svojo okolico. Kakor da niti trenutek ni pomislil, da mora biti jutri od desetih dopoldne v hrastovem gozdu, kjer bo stalvil svoje življenje na kocko in to radi žene, ki prireja danes zabavo in niti ne sluti, kaj se bo radi nje jutri zgodilo.

»Vaš brat Press mora biti zelo srečen! Julijo jemlje za ženo! To bo krasno!« je odgovorila Mrs Moll Teda.

»Če se mu posreči ukrotiti jo, da!« je mimo odgovoril Ted, ki se je pri tem vprašanju zbudil iz svojih misli.

»Vi govorite točno kot Buck Cantrell, meni pa bi bilo zelo drago, če bi bila Miss Julija že tu. Tudi tetka Belle mora biti že nejevoljna, da Julije še vedno ni. No, prosim vas, ali Buck ni obupan, da je Pres dobil Julijo in se mu je tako zmuznila bogata dedščina?« je zbadljivo nadaljevala radovedna Mrs Moll.

»Obupan! Buck pa obupan! Tega ne boste doživeli!« se je Ted rahlo nasmehnil in se z lahnim, komaj vidnim poklonom obrnil k tetki Belle, ki je prav v tem trenutku stopila k Bucku, rekot:

»Ko pride Julija, vas prosim, da z njo govorite! Ni prav, da je tako netočna!« In kakaj ravno jaz?« se je začudil Buck, čeprav mu je ugajalo. »Vi ste jitelka in o tem morate z njo vi govoriti! Sicer pa je ona vedno netočna, to je znana stvar. Končno pa, draga tetka Belle, to

tudi ni važno. Meni se celo zdi, da nam s starostjo prinaša življenje tudi za točnost vedno več časa!«

»Ne vem, kaj naj rečem gostom, da opravičim Julijo!« je obupan odgovorila tetka Belle. Buck je zmignil z rameni in se počasi oddaljil. V koraku mu je sledil Ted. Ted je bil danes njegova senca.

Gosti, čeprav v živahnem razgovoru, so začeli vedno bolj odkrito kazati nestrpnost, da Julije še ni...

III.

Julija prihaja.

Medtem so se proti vsakemu pričakovanju pri železnih vratih, ki so vodila na dvorščico Julijine hiše, iznenada vzemirili vratarji, po vrsti sami črni. Tu sta bila tudi Julijin zvesti in močni črnci Bat in njen »mali« ljubki fantek, ki je bil z vso svojo preprosto črnsko naravo vdan svoji muhasti, toda dobri gospodarici.

S sposobnostjo vseh domačinov so zvesti slugi po konjskem diru že oddalec ugotovili, da prihaja njihova tako zaželena in toliko pričakovana gospodarica, katero v dvorani mnogi obsojajo, mnogi pa jo pričakujejo z radovednostjo. Bat je urno skočil in z globokim poklonom na široko odprl težka železna vrata. Komaj je to storil, je že stala pred njim Julija na svojem visokem in vitkem konju plemenite pasme. Bila je to visoka, vitka in izredno gibčna mlada ženska, ki se je sprostil vseh družabnih spon in se gibala v družbi kot ji je bilo najugodnejše, brez

ozira na to, kako kdo o tem misli. Na svojem popolnoma zapenjenem vrancu je sedela ravno, krepko in sigurno kot da je z njim zlita. Ravno pred Batom je tako krepko potegnila uzde, da se je konj od bolečin povzel na zadnje noge, toda Bat ni odkločil v stran. Znova se je globoko priklonil svoji gospodarici, ki se mu je dobrodušno nasmehnila. Kot verveca je gibčno ekocila s konja in vrgla uzde svojemu dečku, da pridrži plemenito žival. Obledela je bila vsa v čmo. Po hrbtu so ee ji prosto spustili kostanjevi lasje, za njo pa se je vlekel dolg trak njene težke črne obleke. Korak v jahalnih škornjih ji je bil urea in siguren. Po lepem, toda odločenem licu se ji je prelivaj kljubovalen nasmeh, ki kaže samozavestno močne ženske. Smejala se je dvajsetletna pomlad, življenje radosti in svobode.

»Ne stoj tako preplašeno, ker konj ve da ee ga bojiš!« je Julija grede v dvorec še zaklicala dečku, ki se je boječe umikal živahni živali. Če bi uzde le malo popustil, bi se plemenita žival povzpela iz stekla za svojo gospodarico. Bila je nebrzdna, kakor je bila nebrzdana vsa narava te mlade ženske, pravega otroka južnjaške živahnosti.

»Miss Julija, ugriznil me bo!« je preplašeno zakrlical deček in s strahom gledal konja, ki se je vzpenjal na zadnje noge, da bi se strgal z vajeti in stekel za svojo gospodarico. Le ona mu je v svoji objetnosti znala razigrati vsako mišico in mu razdražiti plemenito kožo.

Od tu in tam

Nov ban je bil postavljen za donavsko banovino. Imenovan je bil odvetnik iz Stare Pazove dr. Branko Kijurina, med tem ko je bil prejšnji ban dr. Radičević postavljen na razpoložanje. Novi ban je bil med vojno prostovoljec in se je bojeval na solunskem bojišču. Za svojo hrabrost je bil tudi odlikovan.

Nazivlje svojim 100.000 prebivalcem ima Subotica izredno nizek mestni proračun. Vse skupaj bo znašal nekaj nad 42 milijonov dinarjev. Od lanskega se je povečal za pet milijonov dinarjev. Mestna občina nima nobenih velikih načrtov za izvedbo javnih del in zato ji veliki proračuni niso potrebni. Prav tako tam ne posvečajo skoro nobene pozornosti cestam. Po drugi strani pa ima Subotica čisto drugačen značaj kakor ga imajo n. pr. slovenska mesta. Mestna občina je bila tudi sklenila, da bo zaradi naraščajoče dragine izplačala vsem mestnim uslužbenecem in tudi mestnim upokojencem doklado po 100 dinarjev mesečno.

Občinske volitve, odnosno javno glasovanje na Hrvaškem je dalo povod že za številne komentarje in razlage. Neki zagrebški list pa je povedal še nekaj drugega, zaradi česar je bilo potrebno javno glasovanje. Treba je bilo zapreti usta ljudem, ki v politiki samo zlagarijo. Za razliko namreč prejšnjim občinskim volitvam, katere so vodili Hrvatim eniprijazni režimi, pa so današnje volitve drugačne. Hrvaški listi pravijo, da vodi sedanje volitve banska oblast, ki uživa popolno zaupanje hrvaškega naroda in zato se ni treba bati uradnih potvorb ali kakih drugih mahinacij. — Pojavili so se pa tudi glasovi, da je treba tudi na Hrvaškem razpisati volitve v mestne občine. Tako zahtevo je objavilo glasilo stranke SDS, ki pravi, da je treba tudi na občinskih narediti red. Pokazalo se je, pravi list, da imenovani poverjeniki ne morejo reševati samalastno večjih občinskih vprašanj in da v gotovih vprašanih rabijo svetovalce. To je uvidela tudi oblast in sklenila imenovati svete. HSS in SDS pa sta sklenila, da se za mesta v teh svetih ne bosta poganjala, ker smatrala, da tukaj strankarsko tekmovalstvo ni na mestu. Zato bo ban imenoval v mestne svete zgolj strokovnjake, ki bodo mogli najbolje svetovati poverjenikom pri reševanju velikih in važnih komunalnih vprašanj. Zato je treba pričakovati, da bodo v kratkem imenovani občinski sveti v vseh mestih na ozemlju hrvaške banovine.

Nedavno je hrvaški ban imenoval novo občinsko upravo v Mostarju. V njej je župan musliman, dve podžupanijski mesti pa imata katolik in pravoslavac. V občinskem odboru pa je polovica muslimanov, četrtina katolikov in četrtina pravoslavcev. S takim občinskim odborom pa niso zadovoljni pristajali muslimanskega ministra dr. Kulenovića. Kulenovičev glasilo »Narodna pravda« pravi v svoji zadnji številki, da muslimani, pristajši JRZ, ne bodo smatrali novega občinskega odbora za primerne, dokler ne bo v njem tudi pravih zastopnikov skupine dr. Kulenovića, katerega imenuje kot edinega in najbolj kvalificirane predstavnika muslimanov.

V dveh občinah v okolici Banjaluke bodo občinske volitve. Zanimivo je, da sta v občinah Skatina postavili skupno kandidadno listo stranki JRZ in HSS, drugo listo pa je postavila zemljoradniška stranka, ki je sicer doslej ponavadi postavila skupno listo s HSS, kakor na primer v nekaterih okrajih pri volitvah za kmetijsko zbornico vrbske banovine. V drugi občini v Budžaku pa je postavila HSS svojo samostojno listo, zraven pa je bila vložena tudi neodvisna lista.

Velika obnovitvena dela misli za 75 milijonov dinarjev izvesti v telefonskih napravah v državi pošto ministristvo. Ministristvo bo najelo posojilo in za začelo obnovljati in povečavati številne telefonske centrale in telefonske vode. Večinoma bodo prišle v poštev proge in centrale na ozemlju hrvaške banovine v vzhodnem delu države. Od naših krajev bodo pri novih delih »prizadete« le nekateri in le deloma, ko se bo uredila visokofrekvenčna naprava za zvezo med Zagrebom in Trstom. Dela bodo izvedena v treh letih. Prvo leto bo ministristvo porabilo 7 milijonov dinarjev, naslednje leto 35 milijonov, tretje leto pa 33 milijonov dinarjev. Posojilo bo dala Poštna hranilnica.

V vasi Filipjakovu pri Šibeniku je bil pred nekaj dnevi ubit kmet Zorič, ki je bil član Kmečke zaščite. Ko se je zvečer vračal domov, ga je morilec počakal in ga z enim strelom do smrti ubil. Ker so pa na kraju zločina našli ostanke opank, so šli za sledjo in prijeli dva brata Majica, ki sta bila z Zoričem sprta od jeseni, ko ju je Zorič pri izvrševanju službe zalotil pri zločinu in ju prelepel na žive in mrtve, da sta se morala oba zdraviti tri tedne v bolnišnici. Oba prijeta brata pa se trdovratno branila, da bi bila zločin izvršila.

Dve smrtni obsodbi je izrekli sodišče v Bje-lorjavu. Na smrt sta bila namreč obsojena Andrija Živko in Andrija Jakubina, ki sta umorila sestro Andreja Jakubina, Terezijo Bedekovič iz koristo-ljubja. Terezija je namreč imela lepo posestvo, katero si je hotel njen brat prilastiti. Sodišče je oba morila obsodilo na smrt. Jakubino ženo pa na pet let robije. Zanimivo je, da se je Andrej Živko zadovoljil z obsodbo, ostala dva pa sta se pritožila.

Maslo so kradli iz vagonov trije železničarji v Koprivnici. Dnevno gredo celi vagoni masla iz Madžarske v Italijo. Ponovno pa so organi opazili, da zmanjkujejo celi zaboji. Pred nekaj dnevi pa je službovalci carinik opazil tatvino in jo javil oblastem. Zastitani so bili trije zavirači, ki so kmalu nato priznali, da so že več mesecev odpirali zabojce, jemali zavojce masla, mesto njih pa devali v zabojce kamenje, zavito v papir. Na njihovem domu so našli celo zalogo masla in še več drugih predmetov, ki so jih zavirali pokradli iz vagonov pošilj. Vse tri so zaprli. Pogoste tatvine na železnici pa so pojav, ob katerem bi se morala zamisliti tudi uprava. Ni čuda, če zaidejo na slaba pota železničarji, ko pa imajo silno naporno službo, za svoje delo pa dobe bedne plače.

Zaradi spornega pašnika so bili trije skoro do smrti ranjeni v vasi Gornji Sarbani pri Podujevu. Deset let sta se dve vasič prepirali okrog lastništva malega pašnika. Oni dan pa so šli kmetje iz ene vasi na pašnik in hoteli tam demonstrativno dokazati, da je njihov. Čim so jih na drugi strani opazili, so pograbil za orožje in jih šli odganjati. Začeli so streljati. Tedaj ap so orožniki slišali strele in prihiteli na kraj spopada. Pozvali so vse kmete, naj položijo orožje. Vsi so se pokorili, le eden je hotel streljati na orožnike. Tedaj pa je eden od orožnikov sprožil puško in težko obstretil upornika. Nato so pobrali še druga dva težko ranjena in vse spravili v bolnišnico. Zaradi borega malega pašnika so padle tri žrtve.

Na grozovit način si je končala življenje 74 letna Ana Cardas iz Sarajeva. Vzela je dolg kuhinjski nož in si ga zadrla v želodec. Razparala si je trebuh. Ker se ji pa ta rana še ni zdelala smrtna, je vzela dolge škarje in si jih večkrat zasadila v prsa. Šele po teh ranah se je onesvestila in umrla.

Monumentalno filmsko delo o neizmerni ljubezni „Rdečega cveta“ lepega in tajinstvenega angleškega plemiča, ki je s pomočjo Tailleranda zrušil vsemogočnega Robespierrea, da bi rešil svojo izvoljenko pred guillotino! - Krassen film v stilu „Bednih“ in „Marije Antoinette“

Preko 10.000 umetnikov, igralcev in statifstov je polna 3 leta delalo to umetnostno pod režijo A. Korde. Film po romanu »Dušica« Danes ob 16, 19 in 21. jutri v nedeljo ob 10.30 (znižane cene) ter ob 15, 17, 19 in 21.

ROBESPIERROV PADEC
KINO UNION tel. 22-21

Prvi slovenski narodopisni film v barvah

V četrtek 25. t. m. sta akademski slikar prof. Božidar Jakac in ravnatelj folklornega inštituta Glasbene Matice France Marolt v okviru Glasbene Matice ljubljanske priredila v Lajovčevi dvorani interno narodopisno produkcijo. Prireditve, ki se je vršila vožjem krogu izvedencev in drugih kulturnih delavcev, je imela informativni narodnopolitični in predvsem kulturni značaj in je izborna uspeša.

Zaradi tehnične zakasnitve je odpadlo nameravano predavanje in je g. Marolt v kratkih uvodnih besedah poudaril prizadevanja sodobnega narodopisja in njegov vzgojni pomen. Ne le z besedo in s sliko, temveč s fotografijo (diapozitivi), filmom in tonografom, t. j. z izvirniki, je treba otroku in vsem slojem naroda prikazati izvore samobitnosti in značilnih narodnih svojstev. Drugi narodi, zlasti Nemci, Rusi, Čehi, Francozi itd. mnogo žrtvujejo za zazname narodnih obredov in običajev. Pri nas je v tem zelo malo storjenega. Doslej je folklorni inštitut Glasbene Matice priredil štiri folklorne prireditve (1935 Koroski dan, 1936 Belokranjski dan, 1939 Crnomeljski festival in Veliki festival v Mariboru). Izmed teh je zlasti poslednja prireditev v Mariboru pritegnila vse svoje v tako velikem številu, da bo treba misliti na podobne prireditve še večjega obsega. Važno pa je, da se vse to ohrani v zaznamih tudi za bodočnost, kajti le prekmalu bo naš narod to nujno potreboval.

Na žalost je zato pri nas vedno premalo denarja. Šele zamejski Slovenci iz Amerike so začeli potrebo po ohranitvi teh živih dokumentov in dali na razpolago sredstva za barvni film. Pri tem pa moramo pomisliti, da stane material za 240 m barvnega filma samo okoli 4000 din in da bi tako vsoto lahko zmogla in morala zmociti tudi marsikatera domača blagajna.

Na to je g. Marolt obrazložil s pomočjo barvnih diapozitivov značilne prizore, ki jih je v gibanju potem podal barvni film.

Profesorja Jakca so ameriški Slovenci na njegovih polovanjih prosili, da bi jim izdelal barvne filme o domovini, o rodni zemlji, o ljudeh, njihovem delu in običajih. Na svojem snemanju po slovenskih deželah je Jakac prišel tudi v Maribor, kjer je v dnevi 5. in 6. avgusta l. l. bil veliki festival slovenskih narodnih običajev. Tehnični vodja festivala France Marolt se je z navzočim slikarjem Jakcem takoj dogovoril in tako je nastal po srečnem naključju prvi slovenski narodopisni barvni film. Jakac je torej snemal film brez prejšnje priprave in ima njegovo delo značaj uspele improvizacije, iskrene spontanosti, velike spretnosti in profinjene okusa. Tako predstavlja to delo zelo uspešno filmsko reportažo in ne film po načrtu z vnaprej začrtanimi vidiki. Z dobrim podrobnim panoramiranjem in rezanjem je Jakac

spretno izvršil monatažo, katere rezultat je odlična reportaža, ki ne nudi samo nešteto zanimivosti in poučnosti, temveč vsebuje tudi mnogo estetskih kvalitete, ki človeka dvignejo v sfero prave umetnosti.

Razen nekaj prizorov, je ves film barvan. Folklorni prizori obsegajo 120 m filma. Dodano je tudi besedilo, kjer je Marolt po živih besedah izvajalcev glosiral vsebino. K posameznim folklornim skupinam je Jakac interpoliral zemljo, pokrajino, delo in ljudi okolja, iz katerega izhajajo odgovarjajoči običaji. V celoti znaša dolžina filma okoli 240 m. Vsebinsko obsega film plese, obredja in običaje iz treh okolin:

1. Prekmurska ravan.
2. Slovenske gorice z Dravskim poljem in
3. Bela Krajina.

Filmski material je dala na razpolago »Slovenska svobodomiselná jednota« v Chicagu. Tajnik Rogelj je namenil filme slovenski mladini, rojeni v Ameriki, da spozna običaje svojih prednikov in rodno zemljo, ki je naj nikoli ne pozabi. Ta folklorna reportaža bo s se več filmi o Sloveniji poslana 6. maja t. l. v Ameriko. Za našo narodnostno borbo pa je nujno, da bi si Ljubljana oskrbela kopijo tega edinstvenega folklorne filma pred odposiljativjo v Chicago. Gotovo ni potrebno klicati odločujočim faktorjem in organizacijam, da naj store to narodno dolžnost, zlasti ker ne gre za velike stroške. Pred odposiljativjo bodo film v Ljubljani še enkrat kazali, in sicer za širše sloje.

Za četrtkovo predavanje je posodila projekcijski aparat Delavska zbornica. Aparat, ki je nemškega izvora, pa ni primeren za ameriškega filma, zato bi bilo boljše pri ponovitvi uporabiti ameriški aparat (Bell & Howell C. Extra S. L.), ki ga ima prof. Jakac. Tvrška Gregorčič je dala na razpolago zelo uporabljiv in cenen (kompletno 1140 dinarjev) projektor (Filmsto-Color Box 5 X 5) za prikazovanje diapozitivov.

Vsem, ki so kakorkoli omogočili to filmsko produkcijo, moremo biti zelo hvaležni, ker smo zopet videli nam drage običaje, za katerih prisotnost so nam čestitali na mariborskem festivalu navzoči Angleži, Francozi, Nemci, Rusi, Čehi, Hrvatje itd. Prav tako pa nam je dan s tem filmom dokument, s katerim bomo lahko odbijali zlasti ugovore Nemcev, ki skušajo s ponarejenimi stiližacijami osporavati naša narodna svojstva in značilnosti. Prav rodni običaji najjasneje pričajo, da je naš narod pred neprestanim italijanskim in nemškim vplivom ohranil v svoji globini vse svoje prvine. Prav v tem je pomen vseh narodopisnih prireditev, da nam kažejo, koliko bogastva je v nas in da nam dajo sile in vere v bodočnost.

Dr. R. Hrovatin.

Kmečko gospodarstvo, gospodinjstvo, združništvo in kmetijska izobrazba

Ljubljana, 27. apr.

Smotrna agrarna politika je možna le, ako zares točno poznamo obstoječe stanje. Ravno v tem pogledu so bile pri nas doslej največje težave, kajti vsa izhodišča za razne akcije so temeljila na golih bolj ali manj nezanesljivih cenitvah, dočim doslej se nihče ni smatral za potrebno, da bi bil ugotovljen resnično stanje. Kot prva se je lotila s precejšnjimi žrtvami naša zbornica in je že l. 1938 sestavila statistiko uvoza in izvoza naših kmečkih proizvodov in potrebščin za Slovenijo za l. 1936 in 1937, kolikor so prevozi ta po železnicah. Ta statistika je bila pa nepopolna in toliko, ker ni obsegala uvoza k nam iz drugih banovin in ker večkrat ni moglo točno opredeliti kaj spada med kmečke potrebščine. Da pridemo glede tega končno res popolnoma na jasno, se je lotila zbornica letos ponovno tega dela in sicer za l. 1938 in 1939. Svoje delo smo raztegnili letos na ves naš uvoz sploh in s prijazno naklonjenostjo tukajšnjega železniškega ravnateljstva tudi na uvoz iz drugih banovin, obenem smo pa za to pridobili tudi finančno pomoč Zveze industrijev, a pridobiti upamo še tudi Zbornico za TOL. Tako bomo končno vendarle prišli tudi v tem pogledu na jasno, kar bo zelo olajševalo vse naše delo.

Ker je brez jasne statistike sploh nemogoče vsako smotrno delo, smo že pred nekaj meseci začeli podrobno obdelovati tudi ostalo našo agrarno statistiko po okrajih in če bo to izvedljivo, pozneje še po občinah. To delo se bo nadaljevalo najmanj še vse letošnje leto, dobljene rezultate bomo pa ugotovili tudi grafično, kar nam ne bo ustvarilo le dragocene gradiva za naša proučavanja in razne akcije, temveč tudi prezanjivni material za kmetijske razstave, ki jih nameravamo začeti prirejati po raznih večjih podeželskih krajih.

Nadaljnji pogoj za ustavitve jasne slike našega gospodarskega stanja je ugotovitev rentabilnosti naših kmetij, kar je pa neizvedljivo brez kmetijskega knjigovodstva. V to svrhu smo že lani podrobno pripravili vse potrebno, a letos je začelo okoli 150 kmečkih gospodarjev voditi natančno knjigovodstvo. V to svrhu smo izdali vse potrebne tiskovine in priredili zanje 12 enodnevnih tečajev. Vso akcijo je izvedel zbornični urad, predsedstvo je pa razpravljalo o njej na svojih prvih dveh letošnjih sejah.

Vojska pa postavlja naše kmečke domove še pred nove težave, ki jih utesne nadaljnji potek dogodkov še poslabšati. To je preskrba z najnujnejšimi potrebščinami, kakor s petrolejem, z namiznim oljem, z živinsko soljo itd. Predsedstvo se je moralo zato baviti s temi vprašanji sploh na vseh svojih sejah ter je sklepalo o potrebnih korakih. Ob tej priliki je sklepalo tudi vprašanj, ki so v zvezi z Uredbo za preskrbo prebivalstva za preskrbo s hrano in ostalimi potrebščinami ter o korakih, ki jih terjajo naraščajoča draginja.

Z združništvom so se pečali ponovno skoraj vsi zbornični odbori. Izvršilni odbor je na svoji zadnji seji razpravljalo o potrebi združne mlekarne na Ptujskem polju. II. odbor je pa na obeh svojih sejah obravnaval vprašanje združnih klavnic, ki bi vplivale na organizacijo trga in na cene. IV. odbor je ponovno razmotrival precej težko in zapleteno vprašanje lesnih združ, a VII. odbor je proučeval vprašanje zdravstvenih združ. Zbornični urad je končno skušal doseči pri Kmetijskem ministristvu primerne kredite za agrarne združbe.

Skrb za kmečko izobrazbo delokroga naše Kmetijske zbornice. VII. odbor se je na obeh svo-

jih sejah pečal z vprašanjem kmetijskega pouka v ljudski šoli. Sestavljen je bil podrobni učni načrt za ta pouk in predsedstvo je na svoji 2. seji sklenilo postopno izdati tudi tozadevne učbenike. S tem poukom se je bavil tudi IV. odbor ter sklenil zahtevati več gozdarskega pouka v ljudske šole. Dalje je VII. odbor obširno razpravljal tudi o kmetijskih tečajih in razstavah.

Sklenjeno je bilo, stalno dopolnjevati gradivo z naše lanske velesejnske razstave in prirejati potem kmetijske razstave po vseh večjih podeželskih krajih. Te bi se vršile v zvezi s kratkimi, morda enodnevnimi tečaji, pri katerih bi se nastopalo tudi s primernimi, poučnimi kmetijskimi filmi. Zal le, da nam vojska zelo ovira preskrbeti za to potrebno gradivo.

Končno je VII. odbor razmotrival tudi važno vprašanje kmečkih izletov na naše kmetijske šole. Med najvažnejša izobraževalna sredstva spada tudi kmetijski poučni tisk. Kakor vam je znano, se je lani vse leto plelo vprašanje našega glasila in je bilo končno srečno rešeno tako, da ste dobili za božič »Orača«, s katerim smo menda lahko zadovoljni vsi. List izdaja konzorcij, ki ga tvorijo naša zbornica, Zadruga zveza in Kmečka zveza. Tiskali smo ga doslej v 20.000 izvodih, kajti številu naročnikov jako hitro raste in je še doslej plačanih naročnin nad 4000. Glede vsebine dobivamo obča priznanja in tudi krog sotrudnikov se hitro širi.

Nadalje je zbornica med tem izdala Kuretovo je pa Suhadolčev »Hlevski gnoj in gnojnice«, in brošuro »Obnova in oskrba vinogradov«. V tisku v vidiku je brošura o prodaji lesa in l. snopčič učbenika za kmetijski pouk v ljudski šoli. O našem sodelovanju pri delu »Kmečki dom«, ki ga pripravljajo Mohorjeva družba, sem že poročal, več ponudb za izdajo raznih knjig in brošur je pa predsedstvo odklonilo.

Športne vesti

Intrišnji nogomet. V ljubljanskem prvem razredu je naslednji spored:

Jesenice, igrišče Bratstva ob 16: Kranj: Bratstvo.

Ljubljana: igrišče Ljubljane ob 16:15: Mars: Jadran; igrišče Ljubljane ob 9:30: Hermes: Disk; igrišče Jadrana ob 10:15: Reka: Svoboda.

Mariborska skupina: Maribor, igrišče Železnice ob 15:30: Železnice: Mura.

Celjska skupina: V Celju, igrišče Olimpia ob 10:30: Olimp: Amater.

Ljubljanski II. razred: igrišče Mladike ob 15:45: Moste: Slavija; igrišče Jadrana ob 16:30: Grafika: Mladika; igrišče Korotana ob 16:30: Korotana: Adrija.

Juniorji Slovenije v Zagrebu.

Jutri ob desetih dopoldne v Zagrebu igrajo juniorji Slovenije proti juniorjem Hrvaške. Ta tekma bo služila zveznemu kapetanu Hrvaške nogometne zveze, da bo izbral juniorsko nogometno enajstoročje Hrvaške, ki bo igrala 2. maja v Pecu proti juniorjem Madžarske.

Žrtvujemo za narodno stvar!

Vnebohod, 2. maja je dan za vse zavedne Slovence in Jugoslovane. To je nabitni dan za kočevske Slovence! Vsak naj sklene: Tudi jaz hočem storiti na ta dan svojo dolžnost do njih!

Dal bom, kolikor zmorem!

Vremensko poročilo

»Slovenskega doma«

Kraj	Barometer-sko stanje	Temperatura v °C	Relativna vlažnost %	Oblačnost od 0-10	Veter (směr, jakost)	Pada-vine m/m	Vista
Ljubljana	759.9	14.8	11.8	91	10	0	10.5 dež
Maribor	759.1	16.6	10.0	90	10	0	2.0 dež
Zagreb	761.1	21.0	10.0	90	10	E ₁	—
Belgrad	761.8	24.0	14.0	60	7	NNE ₁	—
Sarajevo	763.5	21.0	8.0	90	8	0	4.0 dež
Vis	761.3	12.0	10.0	90	10	SE ₂	4.0 dež
Split	761.1	17.0	13.0	80	10	ESE ₃	4.0 dež
Kumhor	761.1	19.0	16.0	70	10	NE ₁	—
Rab	762.1	14.0	11.0	90	10	SE ₂	5.0 dež
Dubrovnik	760.1	20.0	15.0	90	10	E ₃	1.0 dež

Vremenska napoved: Nespremenljivo vreme. V presledkih bo rahlo deževalo.

Obvestila

Danes, sobota, 27. aprila: Cita, Peregrin. Nedelja, 28. aprila: Pavel, Luka.

Koledar

Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek, Resljeva c. 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12; mr. Komotar, Vič-Tržaška c. 48.

Franciškanca prosveta MO v Ljubljani uprizori na Vnebohod dne 2. maja 1940 ob 8 zvečer kot zaključno predstavo Finžgarjevo ljudsko igro s petjem v štirih dejanjih »Divji lovec«, ki jo je spretno režiral in insceniral g. Rudolf Golobčič. Zanimajte se za to slovensko delo. Vstopnice bodo cenj. občinstvu na razpolago od ponedeljka dne 29. aprila dalje v trgovini Šiligoj v Franciškanski ulici.

»Robespierrov pade« v filmu, ki je na programu v kinu Unionu. V produkciji Aleksandra Korde, ki je ustvaril že mnogo filmskih umetnin, je ameriška produkcijska družba United Artists nad 3 leta delala veliki film »Robespierrov pade«. Film je izdelan po romanu baronice Orczy »Dušica« in nam prikazuje dobo francoske revolucije, ter postavlja gledalca v tedanjo dobo, ki jo slika z brezobzirno realnostjo in stvarnostjo. Izvrstno nam kaže Robespierrea samega, njegovo strahovladno, ki se je zrušila pod isto silo, s katero je bila vzdrževana. Film ima tudi romantično fabulo o veliki ljubezni tajinstvenega angleškega plemiča, ki je zrušil Robespierrea. Burni dnevi človeške zgodovine so prikazani v filmu, tako da gledalec z največjo napetostjo sledi dejanju in prepričani smo, da bo film ugajal najširšim množicam.

Meje ob Glinščici v kat. občini Zg. Šiška in Dravljah bo določila komisija v ponedeljek, 29. apr. Vsi obrežni posestniki so vajbeni, da se udeležijo določitve meja sami ali njihovi pooblašeni zastopniki. Poznejši ugovori ne bodo upoštevani, udeležba so smatrana za odpoved strank vsem poznejšim ugovorom proti komisijskim ugotovitvam. Posestniki naj počakajo pri svojih parcelah ob potoku Glinščici, komisija bo pa začela poslovti ob 9 dopoldne pri mostu čez Glinščico na cesti VI. ob viškem »Stanu in domu« ter bo določala mejo proti Dravljam.

LJUBLJANSKO GLEDALIŠČE

DRAMA — začetek ob 8 zvečer:

Sobota, 27. aprila: »Partija šaha«. Red A. Nedelja, 28. aprila: »Asmodej. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol.

Ponedeljek, 29. aprila: Zaprtro.

OPERA — začetek ob 8 zvečer:

Sobota, 27. aprila: »Modra roža«. Opereta. Premijera. Premijerski abonma.

Nedelja, 28. aprila: »Modra roža«. Izven.

Repertoar Narodnega gledališča v Mariboru

Sobota, 27. aprila, ob 20: »Ana Christie«.

Red B.

Nedelja, 28. aprila, ob 15: »Gejša«. Znižane cene. — Ob 20: Konto X«. Znižane cene. Zadnjič.

Proslava

Zrinjskega in Frankopana

Odkar obstoja, proslavlja Hrvaško kulturno društvo »Napredak« ter vse njegove podružnice mušeniško smrt hrvaških velikanov Zrinjskega in Frankopana.

V sporazumu in z blagohotnim sodelovanjem pristojnih tukajšnjih krogov bo tudi tukajšnja podružnica »Napredka« proslavila spomin na hrvaška borca ter je za to proslavo sestavila naslednji program:

Dne 30. aprila t. l. (torek) bo opravljena v tukajšnji franciškanski cerkvi ob 7 zjutraj svečana sv. maša-zadušnica. Istega dne zvečer pa bo ob 20 iz radio-studija prenašan sledeči program:

1. Uvodna beseda (inspektor g. prof. Silvo Kranjec); 2. Koncert Rad. orkestra: Zajc-Bernard: Fantazija iz opere »Zrinjski«; Zajc: »Slepi Marko«; Zajc: »Večer na Savi«, karakt. 3. Vmesni nagovor predsednika Hrv. kult. društva »Napredak« v Ljubljani, g. Franje Harazima; 4. Koncert Rad. orkestra — nadaljevanje: Lisinski: »Ljubezen in zločina«, fant.; Albin-Bradič: Uvertura k opereti »Baron-Trenke«; Safranek-Kavič: Hrvaški nar. plesi iz op. »Medvedgrajska kraljica«; Prejac-Bradič: »Zagorska popevka«; Gotovac: Kolo-poskočnica iz opere »Morana«.

Poštarska tombola je pred durmi!

Cenjeno občinstvo se obvešča, da prireditelji vrli poštarji tudi letos svojo bogato tombolo s krasnimi in bogatimi dobitki. Glavni dobitki so: štiri sedežni avto, silvalni stroj, osem raznovrstnih koles, voz bukovih drv in vozček, obložen z živili. Zato ne zamudite prilike in nabavite si pravočasno tombolske tablice, da ne bo pozneje kesanja, ker je vsakdo lahko med srečniki, da dobi avto ali karkoli za 5 dien. Ni pa samo to, da ste lahko srečni, temveč obenem tudi pomagale našim poštarjem in njihovi organizaciji, ki porabi svoj čisti dobiček v socialne in humanitarne namene, ker ima veliko število bolnih članov, za katere skrbijo s bolniškimi podporami, ima tudi lastno godbo in pevsko društvo, za katero je v letošnjem letu nabavilo nove instrumente. Zato apeliramo na cenj. občinstvo, da vsak po svoji moči podpre naše poštarje s tem, da si nabavi čim več tombolskih tablic.

Kolo ereče se bo vrtilo na dan 5. maja 1940 ob 3 popoldne na Kongresnem trgu.

Motorno kolo NSU KS 3, tipa Pony, napredaj. Lottspeich, Rimske Toplice.

Washington, prestolnica Amerike, obhaja 140 letnico

Washington, prestolnica Zedinjenih držav, je morda edino mesto na svetu, ki je bilo ustanovljeno za to, da bi v njem imela svoj sedež vlada. Vsa druga velika mesta kakor London, Pariz, Rim, Berlin in druga so bila izbrana za to, da bi služila kot glavno mesto in mesto, kjer je bila nameščena državna uprava.

Ustanovitev Washingtona je zvezana z zgodbo neke vojaške čete, ki se je bila pobunila. Po vojni za neodvisnost je vlada stolovala v raznih mestih ameriških držav, kakor je to bilo v Svici, kjer se je vlada tudi selila iz mesta v mesto. Meseca junija l. 1785. je ameriški kongres stoloval v Philadelphiji. Nenadoma je vdrila četavojakov v zborovalnico in med vikom in krikom zahtevala, da se jim izplača zaostala plačila. Tedaj se je George Washington odločil, da si bo izbral mesto, kjer bo vlada imela svoj stalen sedež in kjer bi bil varen pred takimi izpadmi, pred katerimi v mestnih hišah ni nikjer varen. Toda kako naj izbere mesto? Dolgo časa je bilo treba ugotoviti, kajti kar trinajst držav se je potegovalo za to čast. Nazadnje so naredili in se poravnali tako, da bodo ustanovili novo mesto, ki bo služilo kot glavno upravno mesto. Na pomlad l. 1790. je kongres odločil, da naj se novo mesto ustanovi in zgradi na meji med državama Virginija in Maryland.

Major zida mesto

Toda od odločitve pa do prve lopate je bilo še daleč l. 1791. je predsednik Washington, ali »oče naroda«, kakor so ga imenovali, točno določil meje mesta kakor tudi njegovo lego. Februarja l. 1801. je kongres postal lastnik prostora, ki je meril 70.000 kvadratnih kilometrov, ki je dobil ime, ki ga nosi še danes: mesto Washington, okraj Columbia. Zato je treba še danes pisati njegovo ime po predpisih: »Washington D. C.«

Izdelavo načrta glavnega mesta so poverili Francozu Pierreu L'Enfantu (Otroku). Med vojno za ameriško neodvisnost je bil ta Francoz častnik v štabu generala Lafayettea. Po končani vojni pa je predsedal v civilno obleko in se posvetil arhitekturi. Ta je najprej zgradil Belo hišo, kjer prebiva predsednik Zedinjenih držav in Kapiol, kjer je sedež kongresa. Kapiol je zrasel na nekem griču. Graditelj je vnesel v načrt parke, vrtove, široke ceste in polkrožne prostore in je bil načrt tako lep, da je bil njegovemu nasledniku ni kazalo nič drugega, kakor da ga je pustil, kot je bil.

L'Enfant ni dočkal, da bi se njegov načrt uresničil. Bela hiša je bila dograjena l. 1820. in je bila še do l. 1840. obdana s lesenimi kolibami. Kapiol pa so gradili do l. 1860. Šele po čičaški razstavi l. 1897. so začeli graditi večje zgradbe, kot ministrstva, vseučilišča, gledališča, knjižnico, eno od največjih na svetu, hotele in druge velike zgradbe.

600.000 ljudi

V začetku prejšnjega stoletja, ko sta se Kongres in vlada naselila v novem mestu, je imel

Washington 3000 prebivalcev, od katerih jih je bilo 200 uradnikov in 1000 črncev, ki so delali pri zgraditvi mesta. Danes pa šteje mesto 600.000 prebivalcev, od katerih je 130.000 uradnikov tako da s svojimi družinami predstavljajo skoraj polovico prebivalstva. Druga polovica je zaposlena največ kot delavci v upravi in državni tiskarni, kakih 5000 je časnikarjev, filmskih reporterjev in nekaj osebja tujih poslanstev. V Washingtonu ni ne industrije ne nobenega obrtništva. Washington živi samo od politike. Mesto je politično središče in to mu zadostuje. Vsako leto pride na tisoče

Filmski magnat David Selznick – Slovenec?

Belgrad, 26. aprila.

Tukaj, v Belgradu, sploh ne moreš biti v družbi, da ne veš kaj o Davidu Selznicku, tvorcu baje največjih in baje najboljših ameriških filmov. Sploh je težko človeku, kakor sem na primer jaz, ki odhajam celo iz kina, to je po belgrajsko iz »bioskopa«, z vedno razočaranim obrazom. Toda človek mora biti tudi v Belgradu »izobražen« in zato grem včasih v kino, vedno pa se ponavlja isto vprašanje, če kaj vem o tem slavem Davidu Selznicku, ki je slovenskega porekla.

Ime Selznick se mi je zdelo sumljivo. Vsa Evropa je prepričana, da je Selznick Rus, njegov oče pa je bil Leon Zeleznik. Ime Zeleznik prav gotovo ni rusko, neki višji uradnik ruskega zunanjega ministrstva se imenuje Zeleznjakov, drugi slovanski narodi tudi nimajo takih priimkov, razen – Slovencev. Vsi se še spominjamo imenitnih kreacij slovenskega igralca Zeleznika, ki je tako zgodaj umrl. Ali se je pri Selznicku zopet ponovila stara ameriška reklama, da kakega večjega bolj zmogljivega Slovence proglase za pripadnika kakega večjega naroda? Saj so na primer celo našega Rijavca v Berlinu proglasili za Španca (Riavez), Ito Rino – Kravanjo – za Italijanko, odkod je doma ameriški skladatelj Suša, je tudi za ves svet uganka, razen za Slovence; doma je namreč iz Sežane.

O Leonu Zelezniku, ki se je pred davnimi leti izselil iz »neznane« dežele v Ameriko, bi utegnili kaj povedati sestra pokojnega slovenskega dramatskega igralca, gospa Lauterjeva, ki gospodinji sedaj menda pri nekdanjem »Strajzlu«, odkar so opustili gostilno pri »Cinkoletu«, vsaj tako sodim po oznakah v časopisih.

Ob koncu prejšnjega stoletja je pobegnil od nekod v »Rusijo«, čitaj Slovenijo, kar pa za Amerikance ne pomeni nobene bistvene razlike, droben deček, ki mu je bilo ime Leon Zeleznik. Deček se je v tuje razmere kaj hitro ušel. Sedemnajst let je živel, razl in trpel v Angliji, nato pa ga je sla gnala v Novi svet. V Ameriki si je seveda amerikaniziral ime v Selznick. Sreča se mu je nasmehnila. Prišel je kupčevati v dragim kamenjem in odprl je lastno banko. Postal je ravnatelj in guverner Federalne banke v Pittsburgu (kjer je prav mnogo Slovencev) in celo na ameriških

izletnikov, ki obiščejo Kapiol in znano Belo hišo, narodni park in kip Washingtona. Na tisoče znanstvenikov prihaja delat v kongresno knjižnico in ko zaseda Kongres, se vsuje v Washington celo armada politikov, ki prihajajo s svojimi družinami, tajniki, kuharji in podobno opremo. Res pravih domačinov, urojenec, je kakih 200.000 črncev, ki so zaposleni kot vratarji, slugi in podobno. Vsi drugi so samo gostje, ki prihajajo in odhajajo.

Taka je zgodovina tega mesta, iz katerega se čuje odločen glas, da hoče pri bodočem ustvarjanju novega sveta imeti tudi besedo, in sicer krepko besedo. Ni nobenega dvoma, da bo ta beseda res krepka in ne bilo bi napak, če bi se že danes pobrigali in povedali, da smo tudi mi na svetu.

bankovcih se je pojavil njegov podpis. Z lepimi milijončki se je nato stari Selznick preselil v New York in tam odprl sijajno trgovino z dragimi kamni. Kaj hočemo, trgovina je trgovina, Selznick je pri kupčiji včasih izgubil milijone, včasih jih je dobil. Imel pa je eno strast, ki je uničila še močnejše Amerikance, kakor je bil on: strastno rad je namreč igral poker, najbolj nevarno kvartopirsko igro na svetu. Njegov sin David se še danes rad pobahja, da je njegov oče izgubil nekoč pri pokeru kar cel milijon dolarjev.

To je vse vplivalo na njegovega najstarejšega sina Davida, ki je danes najbolj znan filmski producent na svetu. David je od svojega očeta podedoval podjetnost in strast za avanturami. Kar naenkrat se je znašel kot filmski producent in pričel izdelovati zvočne filme, najprej seveda v skromnem obsegu, nato čimdalje večje in svetovno znane. V Belgradu in v Ljubljani smo že videli dosti filmov Selznickove produkcije. Američkemu filmskemu magnatu Selznicku pa se najbrž niti ne sanja, da je njegov izkušen in doživeti bogati oče sanjal o slovenski domovini, za katero on najbrž niti ne ve! V Ljubljani imate priliko, da malo preiščete, odkod je rod Selznickov, to je Zeleznikov! C. Kočevar.

Križanka

		1	2	3	4	5	
	6						7
	8			9			10
11							13
14				15	16		17
18				19	20	21	
22			23		24	25	
26							

Besede pomenijo: Navpično: 1. Vrsta čtiva 6. Izdelujem (latinski) 8. Umetnost, tudi zabava 9. Sever (tujka) 11. Svedok, očividec 12. Prijateljice (francoski) 14. Duhovnik (srbski) 16. Žila privodnica 18. Breg, obrežje (lat.) 19. Rumunska reka 21. Kratica za »narrativne« (pri-povedni) 22. Skrajšano žensko krstno ime 25. Pozitivni električni delec 25. Oblika osebe. za-imka 26. Cankarjevo delo.

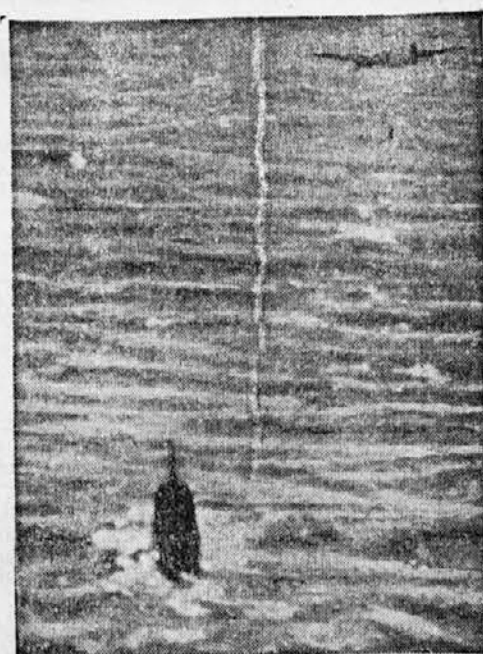
Navpično: 1. Del telesa 2. Veliko plemo 3. Ruska reka 4. Območje, zemeljski pas 5. Prijeten vonj 6. Izbrana družba 7. Zvezda 8. Izgubljen, pokvarjen 10. Paglavci, kričač (srbski) 11. Poziv dragemu gostu 13. Del knjige 14. Di- rekten, naravnosten 15. Lahka snov 17. Orožje (lat.) 19. Osebe. zaimek 20. Tuje moško ime 23. An 24. Nikalnica.

Rešitev sobotne križanke: vodoravno: 1. Erik 4. Loka 8. Super 10. Tabor 11. P. s. 12. Surah 14. Ra 15. Ajd 17. Šah 18. Kir 19. Nauka 21. Ilona 23. Anka 24. Osat.

Navpično: 1. Espana. 2. Rusjan 3. Kes 4. Lah 5. Ob 6. Karina 7. Ararat 9. Ruša 10. Tahi 13. Ra 16. Duk 18. Kos 20. Ka 22. Lo.

Nekateri gledajo svet skozi povečevalno, nekateri pa skozi pomanjševalno steklo, pri tem pa pozabljajo, da lahko gledajo vse stvari skozi oboje, in še zmeraj niti od daleč ne vidijo resnice.

Vsak človek je kralj na svojem lastnem vrtu. — Goethe.

Nemški bombnik je potopil angleško ribiško ladjo na Severnem morju, njegov tovariš pa ga slikal.

Drobne

Če je profesor raztresen. Švedski profesor Svedelius je bil tako raztresen, da je pri neki svečani pojedini, medtem ko je imel enega svojih slovitih lepih govorov, punč v svojem kozarcu mešal z gorečo smotko. Na višku napitnice je to mešanico potem — izpil. Pri neki čajanki pa ga je tovariš opazil, kako je maslo mazal na golo dlan. — Nekoč ga je po poti iz najlepših misli zmotila krava, ki mu je stopila na pot. »Oprostite!« je dejal in se vljudno odkril. Mož, ki je kravo gna, in vse ostale priče tega prizora, so se krohotali. Šele tedaj je ponos upsalskega vseučilišča opazil svojo pomoto. Osramočen in jezen je stekel naprej. Tekel je tako slepo, da je zadel v neko damo. »Že spet takšna neumna krava, ki ne zna korakati po cesti!« je zavpil besno, ne da bi dvignili oči.

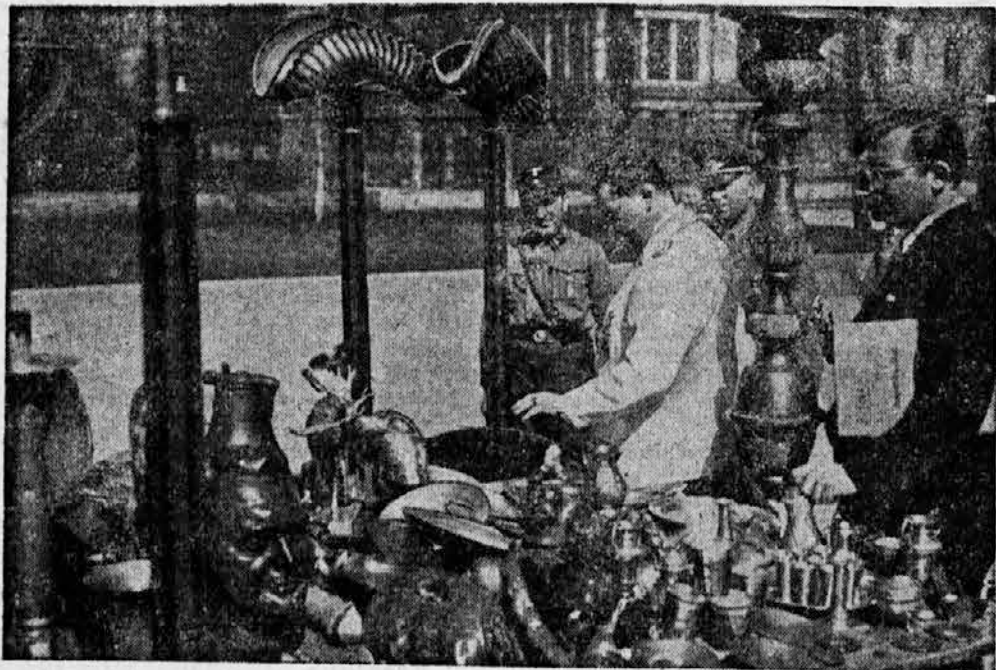
Največje orgle na svetu. Stefanova cerkev v Požunu ima največje orgle sveta. Imajo 206 registrov, ki so porazdeljeni na pet orgel. Na vsako je moč igrati posebej in vseh pet spet lahko hkrati zabuč. Poglavitne, epistelske in evangelijske orgle so nameščene na podstavku srednje, oziroma stranskih ladij. Baročne orgle so skoraj 90 metrov oddaljene od poglavitnih orgel. Iz obokov pod kupolo donijo »vnebovohodne« orgle. Vseh 206 registrov vsebuje 16.105 piščali.

Program radio Ljubljana

Sobota, 27. apr. 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 12 Vesele plošče izberimo in na tekoči trak denimo! — 12.30 Poročila in objave — 13 Napovedi — 13.02 Vesele plošče izberimo in na tekoči trak denimo! — 14 Poročila — 17 Otroška ura: a) Slovenske narodne pravljice bere M. Boltar-Ukmarjeva; b) Lažon in njegovi družici (članice Nar. gled. v Lj.) — 17.30 Pregled sporeda — 18 Za delopust igra Radij. orkester — 18.40 Pogovori s poslušalci — 19 Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura: Novi Vinodol in njegova vloga na Jadranu (inž. A. Potočnjak, Zgb) — 19.40 Objave — 20 Zunanje politični pregled (dr. Al. Kuhar) — 20.30 »Smo skuhali dovtipov zmes, natresli goitbe, pesmi vmese. Nekaj za konec meseca. Nastopajo: Radijski orkester pod vodstvom D. M. Šijanča, gđc. Bogdana Stritarjeva (alt), Mir. Premelč (bariton), prof. P. Šivic (klavir), St. Prek (kitarar), Jožek in Ježek (popovke) ter člani Radijske igralne družine — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Za vesel konec tedna (plošče).

Drugi programi

Sobota, 27. aprila: Zagreb: 20.30 Konc. zab. gl. — 21.30 Mandolinski konc. — Bratislava: 21.10 Pis. konc. — Praga: 20.30 N. Dostal: »Vijolica v snegu«, opereta — Sofija: 23.15 Narodna, lahka in pl. gl. — Angleške postaje: 20 Pis. spored — Beromünster: 19.40 Pis. večer — Budimpeš: 19.40 Leharjev večer — Trst-Milan: 17.15 Violinski konc. — Rim-Bari: 20.30 Vesele pesmi — Florenca: 20.30 Pisana glasha — Radio-Pariz: 23 Pevski koncert — Sottens: 20.30 Koncert.

Staro železo in vseh vrst kovine so zbirali po vsej Nemčiji kanclerju Hitlerju za rojstni dan.

Noben od drugih dopisnikov ni pred poldnevom izvedel za plinski napad. Preden so se drugi dopisniki vrnili v tiskovni glavni stan, je preteklo toliko časa, da zaradi običajnih zamud pri brzojavljanju čez morje niso brzojavke več prispele v Ameriko za večerno izdajo listov. To je Fergussonu dalo prednost enega celega dne.

Tedaj so dopisniki smeli poročati o mrtvih. Zato je Fergusson omenil, da so čete, ki so jih plini zastrupili, bile iz Ohija, Indiane, Illinois, Wisconsin ter drugih zveznih držav na amerškem Srednjem vzhodu. To je bila približno pokrajina, iz katere so sestavili slovit »mavrično divizijo«.

Zgodba je na Srednjem vzhodu vzbudila vihar. Sorodniki vojakov iz »mavrične divizije« so oblegali Washington za poročila. General Pershing je prišel v težaven položaj, da je moral dati važno vojaško obvestilo o razporeditvi divizij na fronti. V resnici namreč niso bili zastrupljeni možje iz »mavrične divizije«, ki je ležala še v zadnjih postojankah v predelu, določenem za vojaško učenje.

Zaradi tega pripetljaja je vrhovni glavni stan dal zapoved, da dopisniki odslej pri padlih ne smejo več povedati imena ali porekla. Edino izjemo so tvorili vojak, ki so bili odlikovani s francoskim vojni križem.

Vse te okoliščine skupaj so po naključju dale priliko za novo, važno potezo.

Zvedel je, da je bil Archie Roosevelt, sin bivšega predsednika

Teodorja Roosevelta, pri nekem jutranjem napadu na strelske jarke ranjen. Sel je tja, da bi ga v vojni bolnišnici obiskal. Ravno ko je prišel tja, je več francoskih častnikov zapuščalo bolnišnico. Izročili so bili mlademu Rooseveltu častni križ, ko je ležal v bolnišnici na operacijski mizi.

Fergusson je zdaj bil pred težko izbiro. Po novih določitvah je smel brzojaviti, da je Archie dobil vojni križ, ni pa smel omeniti rane in zato ni mogel seveda povedati, da je Archie dobil odlikovanje na operacijski mizi. Fergusson je vedel, da so bližnje sorodnike ranjenecv ali padlih obvestili, preden je vojni ministerstvo v Washingtonu objavilo seznam padlih. Zato je našel izhod in je newyorškemu uredništvu brzojavil:

»Archie Roosevelt dobil vojni križ v zelo nenavadnih okoliščinah stop. telefonirajte, Ysterbay.«

Ko je newyorško uredništvo United Press poklicalo Teodorja v Oysterbaxu, še ni dobil poročila o tem, da je sin ranjen. Brž ko je zvedel, je telefoniral in obvestil United Press.

V bitki pri St. Michielu, prvi veliki vojaški operaciji, ki jo je pripravila in izvedla samo ameriška vojska, se je Fergussonu posrečilo nekaj, kar so meli za daleč največjo stvar, odkar so Amerikanci sodelovali v svetovni vojni. Posrečilo se mu je poslati poročilo o začetku bitke, o zasedbi prvih jarkov in o imenih številnih zavzetih krajev, poslani dan prej v Ameriko, kakor so ga poslali vsi drugi dopisniki. Celotno vojni ministerstvo v Washingtonu je bilo ves dan skoraj brez vesti. Fergussonovo poročilo je bilo edino obvestilo na vsem svetu o bitki silnega pomena, o bitki, ki je Nemce izgnala iz utrdb pri St. Michelu, katere so imeli zasedene od začetka vojne. Čeprav so bile dolge priprave za bitko pri St. Michelu končane in končane operacije pri Marni ter okoli Soissons, je vendar vrhovni glavni stan zapovedal dopisnikom, naj ostanejo pri Marni in nadaljujejo z običajnimi krožnimi vožnjami. Delali so to zelo izdatno, da bi zmešali nemške vojune. Če bi bilo poročevalcem dovoljeno iti v postojanke pri St. Michelu pred začetkom vojskovanja, bi bili nemški vojuni lahko opozorili Hindenburga na pomembnost tamonjega napada.

Ob zori dneva pred napadom so dopisniki dobili zapoved, naj zapuste tiskovni glavni stan v presledkih po 15 in se peljejo v Nancy, kjer je bil tiskovni urad med napadom. Ko so pozno zvečer prišli v Nancy, so jih spravili v hotelsko sobo, zastraženo z vso

skrbjo. Zastori so bili potegnjeni in poskrbljeno vse, da bi preprečili, da ne bi nemški vojuni izvedeli o tem, da so se sešli.

Polkovnik — zdaj general — Dennis Nolan, vodja obveščevalne službe, je pripel na steno natančen zemljevid tega dela bojišča in nam vnaprej razložil vsak kos napada. Pripovedoval nam je, da bodo zdaj prvi uporabljali ameriški tanki, letala in topništvo.

Nekaj pred polnočjo, še preden je bil polkovnik Nolan končal, se je začel siloviti topniški ogenj, ki je pripravljaj napad. Ogenj iz stotin težkih topov se je lesketal na obzorju kakor bliskavica. In bobneče grmenje je treslo hiše v Nancyju. Topniška priprava naj bi se nadaljevala do določene ure, potem pa naj bi napadle čete.

Ko so se drugi dopisniki odpravljali na pot, da bi bili navzoči pri začetku ofenzive, je Fergusson vnaprej napisal vso zgodbo napada, kakor nam jo je orisal polkovnik Nolan. Poročilo je bilo sestavljeno v kratkih delih, od katerih je bil vsak zase zaokrožen. Zaradi nepreračunanih zamud pri prenosu in zaradi nereda pri kablilih je poslal Fergusson svoja poročila po širih različnih progah. Nekatera so bila naslovljena na United Press v New Yorku, druga na United Press v Parizu, za oddajo v New York, druga v London in spet nekatera v Buenos Aires, za New York čez Ande in čez zahodno obrežje Južne Amerike. Sleherno od številnih poročil je vsebovalo bistvena dejstva, toda vsako spet sproti nova.

Oddal je vsa ta poročila cenzorju z naročilom, naj jih med njegovo odsotnostjo pošilja drugo za drugim, če bodo uradna poročila potrdila, da so se dogodki, opisani v njih, zares odigrali. Če bi se napad ne posrečil, ali če bi se dogodki oblikovali drugače, kakor pa je bilo popisano, je cenzor imel pravico izpustiti odstavke, ki se ne bi ujemali.

Sele potem je Fergusson odšel na bojišče.

V malo urah so uradna poročila potrdila, da se vse razvija po načrtu. Ko so vsi dopisniki s Fergussonom vred bili kdo ve koliko milj daleč, so pa tu odpošiljali njegova poročila.

Neka druga okoliščina je njegovi potezi dala še večjo učinkovitost.

Pred kratkim se je bilo ameriško vojni vodstvo odločilo, da bo uredilo lastne brzojavne proge po Franciji do kabelske postaje. Na teh progah naj bi ameriški telegrafisti delali samo za ameriško vojsko, namesto francoske vladne brzojavne službe s francoskim osebjem. To ameriško brzojavno napeljava naj bi bili prvi uporabljali pri bitki pri St. Michielu.